

IN DIT NUMMER

47. Voorwoord	N.Slambrouck
48. Activiteiten – Familienieuws	Redactie
49. De Dominicanen te Oostende (slot)	R.Plasschaert
51. J.Ensor en de dokken	M.Loy
52. Claustentoonstelling Ensorhuis	M.Loy
53. De politiek-religieuze context rond het Beleg van Oostende	E.Masschalk
58. Oostendse stadsbeiaardier J-P Hautekiet	M.Loy
59. Nieuwpoortse scheepvaartpolitie	F.Lox
60. Kapitein Réjane Gyssens Diensthoofd M.R.C.C	M.Loy
62. Historie van “De Boks” in België en Oostende tot 1962	D.Beirens
64. Oostende voltooit zijn maritieme poort	M.Loy
66. Oudste mariene laboratorium ter wereld	M.Loy
67. In Memoriam Anne Marie Pollet	D.Beirens

STEUNENDE LEDEN

Perdaens André
Degelin-Selis
Wouters Julius

Danneel Guido
Vigne André

Driemaandelijks blad van de Oostendse
GIDSENKRING LANGE NELLE vzw.
22ste jaargang
Nr 3- juli- aug.- sept. 2010

Colofon

Eindredactie en correspondentie
Etienne Pitteljon
etienne.pitteljon@telenet.be

Redactieleden:

Dirk Beirens, Annie Storme, Etienne Pitteljon
Marcel Leeuwercx, Piet Daman,
Jeannine Laplasse.

Verantwoordelijke uitgever:

Etienne Pitteljon
Leopoldlaan 179
8430 Middelkerke

De medewerkers aan dit blad zijn zelf
verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdragen.
Overname mag mits bronvermelding.

Vormgeving: E.Pitteljon
Voorzitter: Norbert Slambrouck

Dispatching:

Tel/Fax; 059 / 807.381
e-mail: lange_nel@hotmail.com

Rekeningnummer: Gidsenkring
Lange Nelle vzw
380-0049184-76

Lid wordt u voor 15€ per jaar.
Buitenland: 20€
Gezinskaart: 25€
Steunend lid: vanaf 25€

Gidsenlokaal: Spaans Huisje
Christinastraat, 67 Oostende

Voorwoord

Zomer ... zon ...zand ... zee ...

*Voor velen een deugddoend verblijf aan deze onmetelijke
waterplas.*

En zelfs al was het soms heet, de zeebries hield het koel.

*Naast vertier, plezier, activiteiten biedt onze Stad aan Zee
ook cultuur.*

Cultuur voor iedereen in een Cultuurjaar 2010 :

*" Bezoek aan Ensor" in het Mu-zee, het Ensorhuis, en de
tentoonstelling "Tram in zicht", om maar iets op te
noemen.*

*Toeristen blijven toestromen in wat eens een klein
vissersdorp was, het Oostende-ter -Streep.*

*Het groeide uit tot een echte havenstad, maar ook een
heuse badplaats.*

*Een stad gevormd en gekleurd door een boeiende
geschiedenis.*

*De indrukwekkende werken aan de strekdammen aan bei-
de zijden van de haveningang verzekeren niet alleen een
veiliger toegang tot de haven voor zeeschepen, maar
zullen onze stad beschermen tegen zeestormen.*

*Ook de bewoners en toeristen zullen kunnen genieten van
een lange wandeling in zee.*

*Onze Stad aan Zee gaat niet alleen met de getijden mee,
als stad groeit hij mee.*

*De voorzitter:
N.Slambrouck*

ACTIVITEITEN KALENDER

VOOR de ACTIVITEITEN van 19 sept. en 1 okt.
DIENT TE WORDEN INGESCHREVEN BIJ

Patricia Veris—tel: 059/806.239 of email patricia.veris @skynet.be

- Zaterdag 7 augustus “ Markante Vrouwenwandeling” – Start 10u00
Afspraak St Petrus & Paulus kerk Oostende
- Zaterdag 14 augustus “ Zeebonkwandeling “ – Start 10u00
Afspraak Beeld Vissersvrouwen - Stationsplein Oostende
- Zaterdag 21 augustus “ Wandeling Maritiem Oostende “—Start 10u00
Afspraak Zeilschip Mercator
- Zaterdag 28 augustus “ Stads kernwandeling ” —Start 10u00
Spaans Huisje - Christinastraat, 67 Oostende
- Zondag 19 september “ Dela Censerie wandeling “ Brugge
Stationsplein Brugge—Start 14u30
- Vrijdag 1 oktober— 19u30 Voordracht “ Oostendse bioscopen “ -
Spaans Huisje—Christinastraat,67 Oostende

DEELNAME ; leden gratis— niet leden 2,5€

FAMILIENIEUWS

In Oostende overleed op 24 mei 2010 ons lid mevrouw Rosa Buyse, echtgenote van Roger Timmerman. Rosa en Roger waren sinds het prille begin van onze kring lid van onze vereniging.

In Oostende overleed op 13 juni 2010 ons gidsend lid mevrouw Anne Marie Pollet, zij behoorde bij de eerste lichting (1989) van de Oostendse gidsen. (blz 67)

Op 15 juli 2010 overleed mevrouw Dora Clicteur, zuster van Frida Clicteur en schoonzus van ons gidsend lid Marc Loy

Aan de families bieden wij onze oprechte deelneming aan.

De Dominicanen te Oostende (slot)

Raphaël Plasschaert

Op 4 augustus 1882 start de bouw van de grondvesten van de neogotische kloosterkerk; op 8 december de grondvesten van het klooster. Op 24 december 1882 volgt een plechtige eerste steenlegging van de kerk en reeds op 23 september 1883 wordt de kerk, toegewijd aan St. Catherina vvan Sienna, ingezegend en worden erediensden mogelijk. Door hun degelijke sermoenen krijgen de Predikheren een ruime bezetting van hun grote kerk. Tijdens de missen wordt in het Frans gepredikt, tijdens het lof in het Nederlands.

Op 10 oktober 1883 viert de Orde een groot rozenkransfeest dat bedevaarders uit gans West-Vlaanderen naar Oostende brengt. En op 18 november kunnen de paters hun nieuw klooster betrekken. Het bestaat uit twee vleugels omheen een kloostergang 20 cellen en een bibliotheek. Langsheen het koor van de kerk zijn twee zalen gebouwd; één dient als sacristie, één als kapittelzaal. Het huis Christianstrraat 71, aangekocht op 9 maart 1884, zal later tot spreekkamer van het klooster omgebouwd worden.

In de volgende maanden wordt de kloosterkerk voortdurend beter aangekleed met beelden, tabernakel, communiebank, klokken, marmereen zij- en hoogaltaar, biechtstoelen, brandglazen, koperen koorafsluiting, kazuifels en steeds nieuwe ornamenten. Omdat "Paschen houden te wenschen liet" houden de paters tijdens de Goede Week 1884 's avonds om 20 u degelijke vastenpreken die, volgens de rubriek, "tamelijk goed gevolgd worden". Op 7 mei 1885, octaafdag van het feest van de H. Catherina van Sienna, wordt de kloosterkerk door Mgr. Faict feestelijk ingewijd. Enkele maanden later worden nog 3 altaren ingewijd en een orgel ingehuldigd.

Op 5 augustus 1885 wordt het klooster te Oostende verheven tot prioraat.

Op dit ogenblik telt de kloostergemeenschap 6 paters en 3 broeders met pater Callens, de stuwende kracht voor de bouw en

de inrichting van de kloosterkerk, als eerste plaatselijke prior. Maar zijn aandacht gaat ook naar de vele wezen in de stad voor wie hij een St. Vincentius gesticht sticht in de Langestraat. Voor de verzorging en de opvoeding van de kinderen doet hij beroep op de Zusters Dominicanessen uit Brugge. Einde 1885 gaat hij wonen in de Nieuwpoortse steenweg waar hij op een aangrenzend terrein van 3 ha weldra de bouw start van een nieuw wezenhuis St. Vincentius, met plaats voor 300 personen. De bouw van dit wezenhuis brengt armoede in het Dominicanenklooster. Door de steeds oplopende schuldenlast wordt het wezenhuis in 1927 verkocht aan de Zusters Dominicanessen. Later zal het wezenhuis terecht komen in het stadscentrum en na de tweede wereldoorlog wordt het vroeger wezenhuis aan de Nieuwpoortse steenweg omgebouwd tot de St. Jozefskliniek.

Pater Callens, ondertussen als prior vervangen door zijn confrater pater Hiertz, overlijdt op 23 oktober 1883. Prior Giertz slaagt er in de oppervlakte van de klooster en kerk uit te breiden tot 1763 m² maar de totale schuld van communititeit loopt steeds verder op. Pater Hiertz is wel zeer edelmoedig, zeer braaf maar is geen goede financier. In 1889 wordt hij als prior vervangen door pater Iweins d'Eechhoute. Die slaagt er in, in korte tijd, de kloostergemeenschap schuldenvrij te krijgen. Hij koopt ook grond op het kerkhof van Stene voor een grafkelder voor de kloosterlingen.

Sinds hun aankomst in Oostende kennen de Dominicanen het "tantine stelsel" als eigendomsrecht. Door dit stelsel zijn de bewoners van een gebouw ook de eigenaars wat, bij hun overlijden, betaling van successierechten oplegt aan de andere of nieuwe bewoners. Om herhaalde betaling van rechten voor hetzelfde gebouw te vermijden, wordt, rond 1895, het tantine stelsel vervangen door een ander stelsel van eigendomsrecht.

Op het einde van de 19de eeuw kennen de Dominicanen in het snel groeiend Oostende veel succes, vooral met hun misvieringen en met het rozenkrans gebed tijdens de maanden mei en oktober. En dit valt niet altijd in de smaak van de parochiale geestelijkheid. Op 15 augustus 1896 brandt de dekenale St. Paulus- en St. Petruskerk af en in afwachting van de parochiale noodkerk worden de diensten van de hoofdkerk verzekerd in de Dominicanen kerk. Er zijn duidelijke afspraken tussen de paters en deken betreffende gebruiksrecht, kostenvergoeding en verdeling van de schaalopbrengsten. Ook in 1889 richtten de Dominicanen de "Broederschap van de Rozenkrans" op. Maar ze krijgen concurrentie door de lokale geestelijkheid met korte preken in de nieuwe St. Jozefskerk. De Dominicanen vervangen hun hoogmis door een conventuële mis waarin geen preek meer wordt gehouden. Na enkele maanden wordt, op vraag van de vicaris, het "misverstand" bijgelegd en hernemen de paters hun preken in alle missen. In 1906 houden ze regelmatig conferenties in het Frans, gereserveerd voor heren alleen. Wel komen er in enkele diensten "Vlaamse preken; in het hoogseizoen zijn er ook preken in het Duits.

Ondertussen worden het klooster en de kloosterkerk steeds verbeterd. In 1910 worden nog twee aanpalende huizen aangekocht wat toelaat een tuintje aan te leggen en de keuken te vergroten. De aankoop wordt echter bemoeilijkt omdat de nieuwe prior door een advocaat wordt opgelicht voor 55.000 fr, een geschenk van een weldoener.

Op 14 oktober 1914 wordt Oostende door de Duitse troepen bezet. De helft van de inwoners van de stad is gevlucht, ook de paters op twee na, naar Engeland vooral via Nederland. Gedurende de oorlogsjaren wordt het klooster een toevluchtsoord van meerdere families en irriteren de Duitsers soms met kleine pesterijen. Op 2 september 1916 worden door de bezetter koperen voorwerpen opgeëist bij de bevolking en bij het klooster. Maar in 1917 kan pater Geerts, van Nederlandse nationaliteit en in Oostende gebleven, alle meubelen en kerkelijke voorwerpen van de opeisingen redden. Wel worden, in december 1917, de kerkklokken weggenomen. Door beschie-

tingen en bombardementen worden, gedurende oorlogsjaren, meerdere glasramen vernield. Overigens zijn kerk en klooster maar licht beschadigd alhoewel enkele aangrenzende en nabijgelegen huizen vernield werden; Op 17 oktober verlaten de Duitsers de stad en weldra zijn ook alle kloosterlingen-vluchtelingen gaaf en gezond opnieuw op post.

In de eerste naoorlogse jaren wordt gezorgd voor een snelle opmaak van het dossier voor de oorlogsschade, in totaal ca; 22.200 fr. Op 1 april 1921 was deze oorlogsschade aan het klooster reeds volledig uitbetaald.

In die naoorlogse jaren wordt pater J. Geerts door zijn confraters tot prior verkozen. En zijn notities in zijn schriftje eindigen.

Uit eigen herinneringen weten we dat, sinds de tweede wereldoorlog, de Dominicanen hun apostolaat met grote ijver en overtuiging hier hebben verder gezet. Hun kloosterkerk, gekend voor de vele missen en de vele biechtstoelen, was gewaardeerd door vele inwoners die de "paterskerk" boven de eigen parochiekerk verkozen. De paters startten meerdere religieuze en culturele initiatieven, verzekerden godsdienstonderricht in instellingen van het rijksonderwijs alsook lange tijd de aalmoezeniersdienst in het St. Jozefziekenhuis. Uit hun vroege start met een consultatiebureau voor gezinsmoeilijkheden bleek ook hun grote pastorale en sociale bekommernis. Ook waren ze snel in de toepassing van de richtlijnen van het tweede Vaticaans Concilie: de eigen liturgie werd afgeschaft, uit de kloosterkerk werden meerdere beelden en het koorhekken verwijderd, het hoofdaltaar het koor verschoven: In de zestiger jaren werd de vleugel van het klooster langsheen de Aartshertoginestraat vervangen door de winterkerk die aansluit op het vernieuwde koor.

Met de eeuwwisseling werd het duidelijk dat de aanwezigheid van de Dominicanen te Oostende niet zou kunnen bestendig worden.

Op 20 november 2004 hebben de laatste paters in alle stilte hun vestiging in de Christinastraat verlaten. Met grote edelmoeidigheid hebben ze op deze dag, het ganse kloostercomplex overgedragen aan het Werk van Poverello dat daardoor een vaste

voet heeft gekregen in de stad. In het bisdom Brugge is de aanwezigheid van de Dominicanen nu beperkt tot één stichting: het gekende en mooie Dominicanenklooster en kloosterkerkje in Knokke-Zoute.

James Ensor en de dokken

Marc Loy

Naar aanleiding van zijn 150ste verjaardag wordt James Ensor in eigen stad o.a. gevierd met een tentoonstelling in het Mu.ZEE in de Romestraat: 'Bij Ensor op bezoek'.

In deze expo leren we de meester ook kennen als een vurig verdediger van ons maritiem erfgoed.

Neem nu het Mercatordok.

Ensor was niet alleen een veelzijdig en innoverend schilder, maar ook iemand die erg gepassioneerd was door muziek, piano en harmonium speelde en zelfs een aantal muziekstukken componeerde. Maar hij betoonde ook een grote interesse voor de literatuur en voerde niet zelden zelf de pen. Schilderen en schrijven hoorden tot zijn dagelijkse bezigheden. Veel van zijn teksten die hij tussen 1882 en 1946 schreef in locale weekbladen, kunsttijdschriften, inleidingen op kunstcatalogi en toespraken (want hij was ook een eloquent redenaar) zijn gebundeld in 'Mes écrits'. Daarnaast was hij ook een geroutineerd briefschrijver. Hij correspondeerde met tal van kunstenaars, politici, galeriehouders, journalisten, museumdirecteurs, vrienden...

En o wee, als iets hem niet zinde! Daarnaast hoeft Ensors verknochtheid aan Oostende geen betoog. Zijn leven lang heeft hij zijn geboortestad omzeggens

nooit verlaten. Zijn 3 jaar als student aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Brussel even buiten beschouwing gelaten.

Als de meester van het licht kon hij niet zonder de alsmaar wisselende heldere Noordzeeluchten. Ook zijn marines in olie- verf getuigen van zijn liefde voor de zee. Niet verwonderlijk dus dat hij, als hij in 1929 als baron wordt geadeld, als wapenspreuk kiest: 'Pro luce nobilis sum'. Vrij vertaald: 'Door het licht ben ik van adel'.

Vloeibare spiegels

Maar wie zee zegt, denkt haven. Talrijk zijn dan ook de etsen waarop hij o.a. het Montgomerydok en de 18de eeuwse handelsdokken (Mercatordok) grafisch wist te vatten.

Niet verwonderlijk dus dat hij in 1925 in zijn pen kroop om o.a. in Le Pourquoi Pas van 13 februari te keer te gaan tegen diegenen die die handelsdokken wilden dempen om er een park van te maken. Maar niet alleen als beeldend kunstenaar vereeuwigde hij zijn dokken. Ook in taal wist hij zijn dokken plastisch te tekenen in een woordenvloed die dreef op ongeveer verontwaardiging over de voorziene plannen tot het dempen ervan.

We lezen even over zijn rug een paar passages mee:

Le grand cadre des bassins forme un décor majestueux de ligne et de couleur, d'élégance et d'ampleur. Je tiens à redire: bassins prestigieux, bassins arbitrant les chauloupes à la fois fines et trapues... Et pourquoi combler les bassins encadrant si heureusement la ville des luminosités perlées et des reflets opalins? Pour y construire des squares maigres aux plates étiqués... Alors, la belle et sans pareille entrée d'Ostende serait semblable à la banale entrée d'une petite ville de province...

Tous nous voulons conserver nos bassins admirables, vastes, imposants, clarifiants, ils forment la plus délicieuse des ceintures pour une ville maritime, leurs grandes eaux donnent joie aux artistes et distractions aux étrangers souvent fatigués des distractions monotones du kursaal...

Conservons nos beaux miroirs liquides.

Ook in L'Echo d'Ostende van 25 januari 1936 verschijnt een pamflet van zijn hand en met een petitie van 1500 handtekeningen tracht hij het tij te keren.

Met de pen in aanslag voert hij trouwens ook strijd tegen de verwoesters van de ongerepte duinen, het behoud van het Duinenkerkje in Mariakerke. Maar evengoed gaat hij te keer tegen de afbraakwoede van het historisch gebouwenpatrimonium in Antwerpen en Brussel.

Claustentoonstelling in Ensorhuis

Marc Loy

Op de tussenverdieping van het Ensorhuis loopt een Claustentoonstelling samengesteld door vriend des huizes van de auteur en journalist Jef Lambrecht. Aan de hand van documenten en foto's belicht hij o.a. zijn verblijf in onze stad, zijn roman

De Verwondering en Ensor.

De tentoonstelling is samengesteld uit documenten uit de persoonlijke nalatenschap van de Hugo Claus. Door zijn vriendschap met Veerle Claus-Dewit, weduwe van de auteur, kon journalist Jef Lambrecht voor het eerst uit dat archief putten. Zo kan, in samenwerking met Mu.ZEE, een selectie aan documenten worden getoond over Claus' sterke band met Oostende vooral in de periode 1948-1950, toen hij hier woonde..

Jef Lambrecht: „Ik kende het werk van Claus natuurlijk al van op de middelbare school. Ergens in het midden van de jaren '60 dus. Toen las ik Bruid in de Morgen. Claus was toen al een icoon en een monu-

ment. Ik leerde hem veel later persoonlijk kennen. Eerst als journalist. Dat was kort vòòr het verschijnen van Het Verdriet van België. Ik interviewde hem verschillende keren. Halfweg de jaren begon tot zijn dood onze een intense vriendschap.”

Oostende heeft een erg belangrijke rol gespeeld in Claus ontluikend schrijversschap: „Claus verblijft in Oostende viel op een uiterst belangrijk moment van zijn leven. Hij is nog geen twintig en ontdekt de wereld van de kunst en de literatuur. Hij sluit aan bij de Cobra-beweging. Hij schrijft zijn eerste dichtbundels en romans en hij staat op het punt om vanuit Oostende zijn vleugels uit te slaan naar Parijs. Het belang van die periode kan niet worden onderschat. Hijzelf riep Oostende tien jaar na zijn vertrek op in De Verwondering, een van zijn grote romans, die op de tentoonstelling het middelpunt is van een tweede verhaal over Claus en Oostende.

De verwondering is trouwens gebaseerd op zijn herinnering aan zijn Oostendse periode.

Een derde luik gaat over Claus en Ensor.” „Het probleem was eerder het te grote aanbod van materiaal om er een keuze uit te maken”, aldus Lambrecht. Er is een heerlijke en bij mijn weten onbekende tekst waarin Claus herinneringen ophaalt aan zijn verblijf in deze stad eind de jaren '40, begin '50.

Er is ook een doorslag van een brief waarin hij aan het stadsbestuur toestemming vraagt om een café te openen in Oostende.” Verder zijn er foto's uit die tijd en een notitieboekje o.a. met een stempel van zijn

eigen uitgeverij aan de Karel Janssenslaan. Voor veel wat oudere Oostendenaren is het ook een vleug vergane wereld. Ter gelegenheid van de Claus tentoonstelling en de Claushommage werd De Verwondering opnieuw uitgegeven door de Bezige Bij.

Tot 29 augustus. Iedere dag, behalve op dinsdag, van 10 tot 12 en van 14 tot 17 uur. Toegang 2 euro. Reductietarieven.

De politiek-religieuze context rond het Beleg van Oostende

Eddy Masschalck

Samenvatting

Het samenspel van Oostende's geografische ligging en de internationale politiek van de grootmachten in Europa, leiden ertoe dat Oostende in de 16de eeuw uitgroeit van een eenvoudige vissershaven tot het middelpunt van de Europese belangstelling. Via kronieken en vlugschriften wordt het beleg van Oostende in gans Europa gevolgd.

In de 16de eeuw omspant het imperium van de machtige Habsburger Filips II zowat de ganse wereld. In grote lijnen zijn dat de Nederlanden, Spanje en Portugal, Midden en Zuid Amerika, grote delen van Afrika en Azië. In zijn imperium is slechts plaats voor één godsdienst, de katholieke. Al andere godsdiensten zijn kettters en dienen hardhandig te worden aangepakt.

Engeland wordt in die tijd bestuurd door de protestantse koningin Elisabeth I. Zij probeert de neutraliteit te bewaren door de verhoudingen tussen de continentale grootmachten Spanje en Frankrijk in evenwicht te houden.

In de Nederlanden wil de hoge adel zijn traditionele voorrechten niet zomaar afstaan aan Filips II. Daarenboven is de Reformatie er niet te stoppen. Filips II stuurt de Hertog van Alva om de opstand te onderdrukken. De terreur van Alva is afschuwelijk. Er ontstaat een oorlog die tachtig jaar zal duren, maar de terreur leidt niet tot de Spaanse overwinning. Daarop stuurt Filips II zijn beste generaal, Alexander Farnese. Deze brengt alle verloren gebied in de zuidelijke Nederlanden terug onder Spaans gezag, behalve Oostende. In Oostende heeft men de duinen doorgestoken waardoor de wijde omgeving onder water komt te liggen en de stad een eiland wordt. De stad wordt bevoorrad vanuit de zee en is bijna onmogelijk te veroveren is. De doorsteek zal later de Oostendse haven worden.

Elisabeth I vreest een totale Spaanse overheersing in de Nederlanden en besluit de opstandelingen te steunen in ruil voor heel wat rechtstreekse invloed in de Nederlanden. In Oostende komt er een Engels garnizoen en een Engelse gouverneur.

In 1588 probeert Filips II, met behulp van zijn Onoverwinnelijke Armada, Engeland binnen te vallen. Zijn plan mislukt. Voor Elisabeth is het de bevestiging van de juistheid van haar steun aan de Nederlanden en de versterking van Oostende. Gezien de strategische ligging kan de havenstad enerzijds dienen als bruggenhoofd in Spaans gebied, maar omgekeerd, indien Oostende zou worden veroverd, ook als uitvalsbasis van de Spanjaarden. Oostende wordt verder uitgebouwd tot een der meest versterkte steden van Europa.

Na de dood van Farnese stuurt Filips II Albrecht en Isabella naar de Nederlanden. Om de plunderingen te stoppen die Oostende in de wijde omgeving uitoefent, wordt Oostende omringd door een gordel van forten. Op 5 juli 1601 begint het beleg van Oostende. De stad wordt zwaar belegerd en wordt zo heroïsch verdedigd dat heel Europa het beleg met de grootste belangstelling volgt. Het beleg van het Nieuwe Troje wordt beschouwd als de beste academie voor krijgsheren, gouverneurs, ingenieurs en chirurgen. Het beleg wordt niet alleen op het slagveld uitgevochten maar eveneens in de media. De publieke opinie wordt beïnvloed als nooit tevoren. Het

Industriezone 2
Zandvoordeschorredijkstr., 14
8400 Oostende
T.059 70 71 23
F.059 80 45 79
print@lammaing.com
www.lammaing.com

wordt een prestigeoorlog. Op 20 september 1604 wordt de overgave van Oostende getekend en op 22 september verlaat het garnizoen de stad. Het beleg heeft, naast enorme kapitalen, het leven gekost van ongeveer 100.000 mensen.

1) Reformatie

Volgens de traditionele katholieke leer kan een gelovige de eeuwige zaligheid verwerven door gebed, boete, goede werken, aflaten, bedevaarten en het financieel steunen van kerken. Maar het volk ziet ook het luxueuze leven van de hogere geestelijkheid, het misbruik van aflaten enz.

Reformanten zoals Luther en Calvijn verwerpen goede werken, aflaten, verering van heiligen en relikwieën, bedevaarten, sacramenten, het vagevuur, mirakelen, rozenkrans, celibaat, vasten... Zij houden het bij de bijbel als enige bron van geloof. Volgens Luther kan de mens de eeuwige zaligheid enkel bereiken wanneer hij onvoorwaardelijk gelooft. Calvijn gaat met zijn predestinatieleer nog een stapje verder. Volgens hem is het zielenheil van een mens al bij voorbaat vastgelegd door God en kan de mens daar niets aan veranderen.

Wanneer Luther op 31 oktober 1517 zijn 95 stellingen aan de Dom van Wittenberg spijkt zal hij wellicht niet vermoed hebben welk een storm van oorlogen hij zal ontketenen.

De reactie van de conservatieve katholieken op de Reformatie is hevig. Wie tegen de Roomse Kerk is, is tegen het vorstelijk gezag en valt onder de burgerlijke rechtspraak. Ketteren worden hardhandig aangepakt.

In 1521 wordt Luther door Karel V in de rijksban geslagen. Op 1 juli 1523 worden voor het eerst in Europa protestanten ter dood gebracht. Twee augustijner monniken, ordegenoten van Luther, worden onder grote publieke belangstelling levend verbrand op de Grote Markt van Brussel.

In 1550 kondigt Karel V het 'Bloedplakkaat' af: de doodstraf voor alle door de inquisiteur bewezen ketterij. Het bloedplakkaat zal van kracht blijven tot aan de Pacificatie van Gent in 1576. Vooral de

anabaptisten zijn hiervan het slachtoffer.

Reformanten zoals lutheranen, calvinisten, anabaptisten/wederdopers, ... gaan soms ook onderling in de clinch. Calvijn sticht in Genève een calvinistische universiteit, maar laat er ook Servetus verbranden omdat die een afwijkende leer verkondigde.

De Reformatie is niet te stoppen. Zowel de werken van Luther als die van Calvijn verschijnen in Nederlandse vertaling. De gebroeders Marnix van Sint Aldegonde schrijven zich in aan de calvinistische universiteit te Genève. De calvinisten weten zich goed te organiseren. De beweging neemt de leiding in het religieuze verzet en verzet zich uiteindelijk ook met geweld tegen de gevestigde overheid. De Nederlandse Opstand kondigt zich aan.

In 1555 wordt de Vrede van Augsburg getekend. Kort voor zijn troonsafstand, staat Karel V hiermee toe dat in het Duitse Keizerrijk iedere vorst voor zijn eigen regio vrij mag kiezen tussen katholiek of lutheraans geloof.

Vanaf 1562 krijgen de Franse protestanten (de Hugenoten) ook de toestemming om, onder voorwaarden, hun eigen religie te belijden. Maar tijdens de Bartholomeusnacht, 24 augustus 1572, worden de leiders van de Hugenoten te Parijs gruwelijk vermoord. Kort daarop vallen nog 20.000 slachtoffers.

Binnen de katholieke kerk dringt een hervorming zich op. Het Concilie van Trente (1545-1563) kondigt de Contrareformatie af. Niet alleen de bijbel, maar ook de traditie is een bron van geloof. Het vagevuur bestaat. Aflaten en goede werken, verering van heiligen en relikwieën, hebben nut. Mirakelen zijn mogelijk. De zeven sacramenten blijven behouden. Tijdens de Eucharistie veranderen brood en wijn in het lichaam en bloed van Christus. Er komt een index van verboden boeken. De kracht van de rozenkrans wordt erkend. De Heilige Maagd overwint ketteren en ongelovigen.

2) Oostende, midden zestiende eeuw

In de zestiende eeuw is Oostende een klei-

ne eenvoudige visserstad die het vooral moet hebben van de haringvangst. Oostende lijdt aanhoudend onder zware stormen. Op 5 november 1530 wordt een groot deel van de Oude stad overspoeld (dit gedeelte ligt vandaag in zee). Men bouwt een nieuwe dijk maar die wordt op 2 november 1531 alweer volledig weggespoeld. Er volgen nog zware stormen met grote schade in 1551 en 1559.

De zwaarste storm komt op 1 november 1570, Allerheiligendag. Deze storm overtreft bijna al die der zestiende eeuw. De meeste dijken begeven het en de oude stad overstroomt.

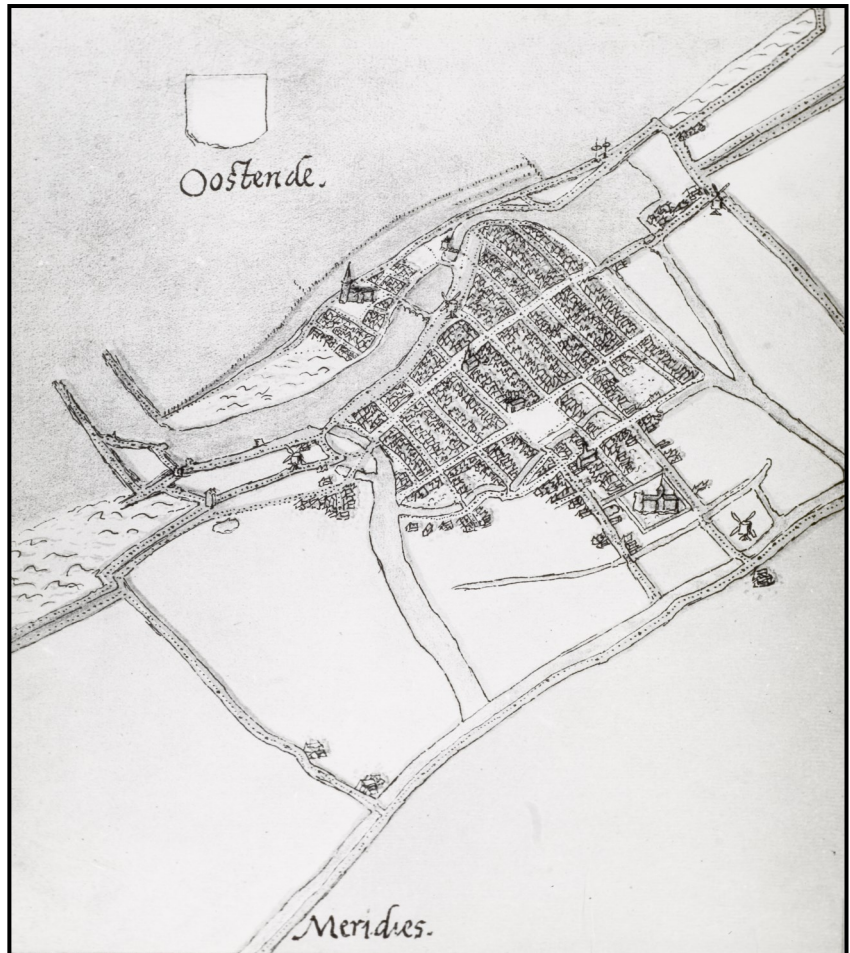
In 1579 wordt de kerk in de Oude Stad afgebroken, alleen de toren blijft bewaard.

In oktober 1586 richt het water alweer zware schade aan in de stad. De Nieuwjaarsstorm van 1589 vernielt een deel van de verdedigingswerken. De stormen van september 1589 en van december 1599 richten opnieuw grote schade aan.

Omstreeks 1560 komen kaartmakers Pieter Pourbus en Jacob Van Deventer naar Oostende.

Pourbus komt in verband met de kaart van het Brugse Vrije en Van Deventer in verband met zijn stedenatlas. In die tijd had de stad nog geen versterkingen.

Afb 2: Oudst gekende plan van Oostende, ca 1560, opgemaakt door Jacob Van Deventer op bevel van Keizer Karel en Filips II. Facsimile uitgave van de originele tekening die wordt bewaard in Madrid. Stadsarchief Oostende KP/G021

Van de Reformatie is er in Oostende niet zo veel te merken. Er wordt voor het eerst een ketter naar de brandstapel verwezen in 1545. In 1568 wordt een anabaptist gewurgd en publiekelijk verbrand. De derde en laatste keer dat in Oostende een ketter wordt terechtgesteld is in januari 1573. Van een Engelse schipper wordt eerst de rechterhand afgehakt, daarna wordt hij levend verbrand, wegens het vertrappelen van de Heilige Hostie.

Volgende artikels:

3. Karel V en Filips 2
4. Elisabeth I
5. Groeiende oppositie in de Nederlanden
6. De Hertog van Alva
7. De Spaanse Furie en de Pacificatie van Gent
8. Oostende onder de Spanjaarden
9. Alexander Farnese
10. De Engelsen komen in beeld
11. Oostende onder de Staatsen
12. 1588, de Onoverwinnelijke Armada
13. Oostende onder Norris

14. Albrecht en Isabella
15. Herziening van Nonsuch
16. De kring rond Oostende sluit zich
17. Nieuwpoort 1600
18. Oostende, het begin van het beleg
19. Engelse soldaten
20. De Politiek
21. Spinola
22. Sluis
23. Het einde van het beleg
24. En verder....

Geraadpleegde literatuur:

- Black Jeremy *'De zeventig grootste veldslagen aller tijden'*
Lannoo, Tielt, 2005
- Bossu Jozef *'Vlaanderen in oude kaarten'*
Lannoo, Tielt, 1982
- Bowens Jacobus *'Nauwkeurige Beschryving der oude en beroemde zeestad Oostende'*
Brugge, 1792
- Carson Patricia *'Het fraaie gelaat van Vlaanderen'*
Lannoo, Tielt, 2001
- Debaere Olivier *'Stedenatlas: Oostende. Een topografisch overzicht van de ontwikkelingen van een fel begeerde havenstad.'*
Stadsarchief Oostende, 2002
- de Vries Dirk *'Oostende verloren, Sluis gewonnen'*
Universiteitsbibliotheek Leiden, 2004
- Duerloo Luc *'Albrecht en Isabella, 1598-1621'*
Brepols, Turnhout, 1998
- Dreesen J.B. *'Oostende: chronologie van de vloeijing in het jaar 1584'*
De Plate, Oostende, 1988
- Geo-Epoche *'Als Spanien die Welt beherrschte'*
Geo-Epoche Magazin, nr 31, Hamburg 2008
- Groenveld S., Leeuwenberg Ph. *'De Tachtigjarige oorlog'*
Walburg Pers, Zutphen, 2008
- Jansoone Roger *'Het voorspel tot het Beleg van Oostende'*
Heemkundige Kring De Plate, Oostende, 2009
- Kinds Karel *'Kroniek van de Opstand in de Lage Landen, 1555-1609'* ALNU 1999
- Mac Caffrey *'Elisabeth I, War and Politics 1588-1603'*
Princeton University Press, New Jersey, USA, 1992
- Major W. en Mahieu E.
'Het Beleg van Oostende in woord en beeld'
Oostends Historisch Museum De Plate, 2004
- Piceu Tim *'Over vrybuiters en quaetdoenders, terreur op het Vlaamse platteland (eind 16de eeuw)'*
Davidsfonds, Leuven, 2008
- Rabau Werner *'Voor Koningin geboren'* J.M.P.- Trends Middelkerke, 2007
- Simoni E.C. *'The Ostend Story'*
Hes & De Graaf Publishers BV, 't Goy-Houten, Nederland, 2003
- Studiecomité voor de Geschiedenis van de Militaire Marine in België *'De Zeemacht'*
Lannoo, Tielt, 1992
- Thomas Werner *'De val van het nieuwe Troje. Het beleg van Oostende 1601-1604'*
Davidsfonds, Leuven, 2004
- Thomas Arnold *'The renaissance at war'* HarperCollins, New York, 2005
- Verbouwe A. *'Iconografie van het Arrondissement Oostende'* Hessens, Brussel
- Vlietinck Edward *'Het Oude Oostende en zijn Driejarige Belegging Oostende, 1897'*
- Vlietinck Edward *'La ville d'Ostende fut elle remise en gage à la Reine d'Angleterre par les Provinces'*
Annales de la Société d'émulation pour l'histoire et les antiquités de la Flandre occidentale,
Brugge, 1898
- Wikipedia

„Onze beiaard is uitzonderlijk instrument”

Bij ieder concert of bespeling klimt de Oostendse stadsbeiaardier Jean-Pierre Hautekiet zijn eigen instrument in om zich het eelt op de handen en het zweet op het voorhoofd te spelen voor een anoniem auditorium van terrastoeristen, dijkflaneurs en winkelwatchers.

Tijdens de middeleeuwen bepaalden de klokken in de belfortoren de dagindeling van de stedelingen. Iedere klok bracht zijn vreugdevolle, dagordenende of alarmerende boodschap met een eigen timbre: beierend, luidend of kleppend. Op het einde van de 15 de eeuw ontwikkelde zich uit het automatisch klokkenspel dat de uurslag aangaf, geleidelijk de beiaardmuziek. In zo'n 14 West-Vlaamse steden beoert het stokkenklavier vandaag via stalen draden de klepels in de klokken.

De beiaard bestaat in Vlaanderen precies 500 jaar. De 17de eeuw was een gouden eeuw voor de beiaardmuziek. Voor de gewone man waren die klanken, naast de kerkmuziek, de enige muziek die er in de openbare ruimte te genieten was. Twee eeuwen later krijgt de beiaard serieuze concurrentie door de opkomst van concertzalen en de stads- en parkkiosken. Vandaag kennen we weer een internationale revival van deze muziek die zich in oorsprong geografisch tot de Lage Landen beperkte.”

U bent een late roeping als beiaardier.

Jean-Pierre Hautekiet: „Ja, ik was al muzikleraar en koster-organist in de Sint-Janskerk toen ik begin jaren tachtig gefascineerd raakte door een mobiele beiaard tijdens de Kaasstoet in Passendale. In 1988 studeerde ik af aan de beiaardschool van Mechelen waar ik één dag per week les kreeg in o.a. beiaardspel en –compositie, beiaardgeschiedenis en campanologie (leer van de klokkenspellen ML).”

Maar een beiaardier heeft meer om handen dan zijn stokkenklavier!

„Ik ben ook verantwoordelijk voor het nazicht aan de beiaard, het jaarprogramma, het uitnodigen van gastbeiaardiers, het ontvangen van groepen tijdens opendeurdagen en het herschrijven van bestaande muziek tot een beiaardarrangement.”

U bespeelt één van de grootste muziekinstrumenten voor op zijn minst duizenden

actieve of passieve luisteraars. Toch is er weinig contact tussen uitvoerder en publiek. Zelfs het applaus moet u missen.

„De beiaardier zit nu eenmaal tamelijk geïsoleerd in zijn beiaardtoren. Hoog en droog. Akkoord, je hebt geen direct contact met je toehoorders, maar achteraf hoor je wel van de mensen die je kennen dat ze genoten hebben van de wekelijkse bespeling of van een concert. Je moet ook een onderscheid maken tussen de passieve en actieve luisteraars. De passieve luisteraar ondergaat willens nillens de beiaardklanken als muzikaal decor. De actieve genietter zet zijn raam open om te luisteren of nestelt zich op een terrasje op het Wapenplein. Maar er zijn ook meer en meer beiaarden die niet in een toren staan opgesteld. Zoals de parkbeiaard in Berlijn of mobiele beiaarden die kunnen meerijden tijdens optochten of stoeten.

Wat is dan het verschil tussen een bespeling en concert?

„Tijdens de wekelijkse bespeling op zondag tussen 17 en 18 uur wordt een lichter programma gepresenteerd met een afwisseling van de meest diverse melodieën: oude Vlaamse volksliedjes, klassiek werk, Frans chanson, folk- en beatmuziek. Van Beethoven tot Beatles van zestiende eeuwse muziek tot Abba. Bij een concert komt het wat ‘zwaardere’ werk aan bod voor een actief luisterend publiek. Hier gaan die concerten door in juli en augustus op donderdagavond om 20 uur. Zo is er op 22 en 29 juli en 19 en 26 augustus vanaf 20 uur naar aanleiding van 150 jaar Ensor een speciaal concert met door hem zelf gecomponeerde werk zoals ‘La gamme d’amour’ en ‘March des rotariens ostendais’.”

Hoe fysiek zwaar valt een uur beiaardspelen?

„Aangezien ik nogal rap transpireer, kan ik mijn hemd na een uur tokkelen wel uitwringen. Zeker als ik twee bespelingen of concerten in één dag heb, in Oostende en Veurne bijvoorbeeld, dan kruip dat in mijn kleren. Dan ben je 's avonds echt lichamelijk moe. De diverse torens beklimmen alleen al levert al rap 1000 treden op. Nee, ik heb niet direct nood aan extra sportbeoefening. Tijdens de zomermaanden heb ik toch om de 3 dagen een bespeling of concert en in de drukste periode kan dat zelfs oplopen tot 17 ‘optredens’ in 14 dagen tijd.”

Een muziekinstrument (leren) bespelen

**vergt uren en uren geduldig oefenen. Zulke repetitieklinken strooi je toch niet ongege-
neerd over de stadsdaken. Maar een beiaard
neem je ook niet mee naar huis om te oefe-
nen.**

„In onze beiaardtoren staat er nog een wat af-
tands oefenklavier met klankstaven. Daar stoor
je niemand mee. Maar vandaag bestaan er huis-
klavieren die vlot op een sampler kunnen aan-
gesloten worden zodat je thuis kan oefenen.
Maar een doorgewinterd beiaardier met vol-
doende concerten of bespelingen in zijn agen-
da, hoeft geen extra oefeninstrument.”

**En geen klachten van de burens? Nu de bei-
aardtoren op het Wapenplein, na de om-
bouw van het Feest en Kultuurpaleis, direct
aanleunt tegen flats en lofts.**

„Ik heb nog geen enkele klacht gekregen van
uit die hoek. Na de renovatie van het gebouw
zijn al die nieuwe bewoners wel eens uitgeno-
digd in mijn klavierkamer en was er ook een
kleine receptie. Ik kreeg zelfs oud-renner Johan
Musseeuw op bezoek toen. Alleen het automa-
tische klokkenspel met een melodietje om het
half uur is uitgeschakeld.”

**Mag ik enig chauvinisme vermoeden als u
telkens weer vol lof over de Oostendse bei-**

aard spreekt?

„Zonder overdrijving durf ik stellen dat de
Oostendse beiaard een van de meest klankzui-
vere beiaarden van Vlaanderen bezit. Ik hoop
dat onze stedelijke overheid overtuigd blijft dat
dit populaire muziekmedium een bijdrage le-
vert tot de eigenheid van onze stad. De 49
klokken van onze Franse Paccardbeiaard uit
1965, hebben ook allemaal een doopnaam: Le-
opold 1 weegt 2.497 kg, Paster Pype moet het
stellen met 9,1 kg brons. In 2015 is deze bei-
aard, de zesde op rij sinds de 17de eeuw 50 jaar
oud.. Ik hoop dat we dat over 5 jaar feestelijk
mogen vieren.”

Nieuwpoortse scheepvaartpolitie

Friede Lockx

Uit Wekelijks Nieuws - regionieuws februari 2010

De Nieuwpoortse scheepvaartpolitie houdt
nauwgezet een oogje in het zeil in de plaat-
selijke haven. Het beschikt daarbij over vijf
camera's die onlangs positief geëvalueerd
werden.

Omdat de stad als een 'Schengenhaven'
erkend is, beschikt Nieuwpoort als enige
jachthaven aan onze kust over een perma-
nente post van de federale scheepvaartpoli-
tie. In de zomer heeft de havengeul soms
veel weg van een drukke autosnelweg,
maar de scheepvaartpolitie houdt ook bui-
ten de drukke zomermaanden permanent
een oogje in het zeil en gebruikt daarvoor
onder meer al een tweetal jaar bewakings-
camera's. 'En dat blijkt zeer nuttig te zijn',
zegt Patrick Helmoortel, hoofd van de
Nieuwpoortse scheepvaartpolitie.

“Onze opdracht, net zoals van alle afdelin-
gen van de scheepvaartpolitie (SPN) trou-
wens, behelst onder meer het aanpakken
van de veiligheidsproblemen in het kader
van de pleziervaart, de scheepvaart en de
mensensmokkel”, legt Patrick Helmoortel

uit. “De SPN handhaaft de openbare orde
op het water en in alle Noordzeehavens. De
camera's zijn daarbij een grote hulp. Vijf
stuks bewaken onafgebroken het gebeuren
in de Nieuwpoortse havengeul en in de
jachthaven.” Een recente evaluatie daarvan
levert heel wat positief nieuws op. “De
controles in het kader van de Schengenak-
koorden verlopen veel doelgerichter en ef-
ficiënter. Door de scheepvaartbewegingen
te registreren kunnen we zelfs ons perso-
neel op een nog doeltreffendere manier in-
zetten. Opvallend is ook dat het aantal dief-
stallen van buitenboordmotoren in de afge-
lopen twee jaar gevoelig verminderd is, om
niet te zeggen volledig opgehouden. De
camera's verhogen dus eveneens het veilig-
heidsgevoel in de haven”, besluit
Helmoortel.

Kapitein Réjane Gyssens diensthoofd MRCC

Marc Loy

Ooit was Réjane Gyssens de eerste vrouwelijke kapitein ter lange omvaart van ons land. Vandaag is ze nautisch diensthoofd van het Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum (MRCC) in Oostende. Dit is het meldpunt van alle incidenten op zee.

De enorme glazen uitkijkpost bovenop het voormalige directiegebouw van de Oostendse vismijn herbergt zowel de Scheepvaartbegeleiding als het MRCC. Een vermiste surfer, man over boord, gekapseisd vaartuig, lekkende olietanker... Bij al die calamiteiten binnen de Exclusief Economische Zone (EEZ) en de territoriale wateren, zeg maar onze elfde provincie, organiseert het MRCC de reddingsactie.

Réjanes grootvader was stoker op de mailboot Koningin Astrid die in 1949 op een mijn liep en zonk. Samen met zijn 4 collega's sloot hij de tussenschotten om het schip zo lang mogelijk drijvende te houden. Dit betekende meteen hun dood. Verder herinnert de kapitein zich nog een oom marconist en zeeloods. „Vissers waren er niet in mijn familie. Maar ik voelde me van kleins af aangetrokken tot de zee en het avontuur en mijn jeugdijaren bij de scouts hebben die passie nog aangewakkerd.”

In 1982 kiest u al voor de Zeevaartschool.

Réjane Gyssens: „We zijn met 5 vrouwen ons eerste jaar gestart aan de studies. Uiteindelijk zijn er daarvan twee blijven varen. In 1990 was ik wel de eerste Belgische vrouwelijke officier die het brevet van kapitein ter lange Omvaart behaalde. Ik heb 10 jaar gevaren voor rederij Ahlers Shipping op containerschepen, general cargo, tankers, fruitschepen...”

Niet scheef als vrouw bekeken toen of later?

„Nee, als andere zeelui zien dat je je ‘mannelijke’ staat, word je rapper aanvaard in die mannenwereld. Toch bleef het knokken!”

Welk type van vrachtschip lag u het best?

„Vaartuigen met general cargo omdat je daar als eerste stuurman nog een grote en boeiende verantwoordelijkheid draagt: zo ben je verantwoordelijk voor het laadplan, want zo'n schip heeft meestal nog eigen laadbomen aan boord en je blijft meestal ook iets langer in een aanloophaven liggen.”

In de 10 jaar dat u de wereld rond voer, maakte u een grote evolutie mee in het maritieme vrachtverkeer.

„Veel van onze Belgische rederijen vlagden uit, er kwamen meer vreemde bemanningen aan boord, de marconist en de bootsman viel stilaan weg en de eerste stuurman kreeg al maar meer taken te doen. De schepen werden al maar groter, de crew kleiner, de reizen langer en het bevrachten korter. Mijn langste reis duurde toen 7,5 maand. Nu zijn de arbeidsvoorwaarden veel gunstiger en is er o.a. het ‘equal terms’-systeem: 4 maanden varen en 4 maanden thuis.”

In 1996 blijft u aan de wal. Eerst als havenkapitein van de Oostendse stedelijke en later de autonome haven. Dan verkast u naar het kustloodsenstation in Zeebrugge als nautisch diensthoofd.

In juni 2009 volgt u kapitein Jacques Loncke op als diensthoofd MRCC.

„Ik denk dat ik die functie maar aankan door al wat ik voordien op nautisch vlak heb gedaan. Binnen het MRCC hebben we met zo'n 17 partners te maken. Zowel op zee als aan de wal. Mijn carrière als kapitein ter lange omvaart komt me nu goed van pas. Net als die van havenkapitein en mijn passage in het loodswezen.”

Wat zijn voor u de belangrijkste uitdagingen in die nieuwe job?

„Er ontstaat meer en meer een gebrek aan gekwalificeerde gewezen zeelui om uit te putten voor de rekrutering van personeel bij o.a. het MRCC en scheepvaartbegeleiding. Een van mijn opdrachten is het om ook mensen die niet uit het maritieme milieu ko-

men de extra nautische kennis bij te brengen, nodig voor een job bij het MRCC. Voorts moeten we er op beducht zijn om ook in rustige tijden uiterst alert te blijven en door training en simulatie altijd paraat te staan en op het ergste voorbereid te zijn.”

Een stresserende job?

„Vooraf een veeleisende job. Je wil niet weten hoeveel uren ik werk. Pas op ik klaag niet, het is een heel boeiende functie die ik erg graag doe. Maar ik moet wel de klok rond stand-by zijn, want we liggen aan de drukste zee ter wereld en een incident, groot of klein, laat zich niet voorspellen.”

De laatste grote ramp voor onze kust was het kapseizen na een aanvaring van de autocarrier ‘Tricolor’. Als diensthoofd bent u tot vandaag van grote calamiteiten gespaard gebleven.

„Ja, in 2008 was er de redding van het personeel van een werkplatform van C-Power op de Thorntonbank dat op drift dreigde te raken bij stormweer. Twee keer is ook een reuze heipaal van 60 meter lang, 5 meter diameter en 330 ton zwaar voor het windmolenpark van Belwinds op de Blighbank tijdens het transport vanuit Zeebrugge op drift geraakt met alle problemen van dien voor de drukke scheepvaart. Vorig jaar hebben we ook 15 keer moeten interveniëren voor springtuigen, bommen en mijnen, die bij de verdieping van de nieuwe aanlooproute naar de nieuwe Oostendse havengeul werden gedetecteerd. Eén keer zelfs zo dicht bij de kust dat we het drukke klein strand, waar een volleybalcompetitie bezig was, hebben moeten ontruimen. Ook dit jaar zijn al 5 springtuigen onschadelijk gemaakt. Dan was er het Nederlands vissersvaartuig dat nonchalant in het visserijdok aanmeerde met een zware bom op dek. Zonder iets te melden vetrok de bemanning vrolijk naar huis. Dezelfde dag raakte bij baggerwerken in Zeebrugge een vliegtuigbom in de zuigarm van de Jade River. Twee keer prijs op één dag. Verder herinner ik me ook een neergestort sportvliegtuigje en een aantal verdrinkingen.”

Een alternatieve kustwacht vormen de massa toeristen op het zomerse strand, de dijk of de vele flatbewoners die af en toe iets loos door hun kijker menen te

ontwaren en bij u alarm slaan.

„Dat gebeurt vooral in de zomermaanden, het hoogseizoen van de ‘valse alarms’. Mensen zien een lege luchtmatras of opblaasbootje zeewaarts drijven en vermoeden meteen het ergste. Of de kleine is vermist op het strand... We nemen iedere binnenlopende noodoproep ernstig.”

Wie zijn uw moeilijkste ‘klanten’?

„De pleziervaarders. Ondanks de media-campagne over de nieuwe aanlooproute naar de Oostendse haven moeten we bijna dagelijks tussenkomen omdat velen de nieuwe bebakening niet respecteren.”

Mist u de zee niet?

„Als de gelegenheid zich voordoet, vaar ik nog wel eens mee met één van de vaartuigen die onze kusthavens aanlopen en in mijn vrije tijd ben ik een fervent diepzee-duikster. Maar natuurlijk ben ik het drukst benomen door de vele meetings met de zoveel partners: de scheepvaartpolitie, het MIK, de strandreddingsdienst, de buitenlandse kustwachtpartners, de collega’s in Den Helder, Dover Coast Guard..... Er is nu eenmaal veel overleg nodig, maar ik heb een gloeiende hekel aan vergaderen om te vergaderen.”

De kinkhoest hoort bij kindertijd zoals de zeeziekte bij de zeeman. Last?

„Jawel. Vooral de eerste dag op zee en vooral bij een stevige noordoostenwind heb ik ervan. Ik zal er wel nooit van genezen, zoals ik nooit van de zee zal genezen!”

HISTORIE VAN "DE BOKS" IN BELGIË EN OOSTENDE TOT 1962 (1)

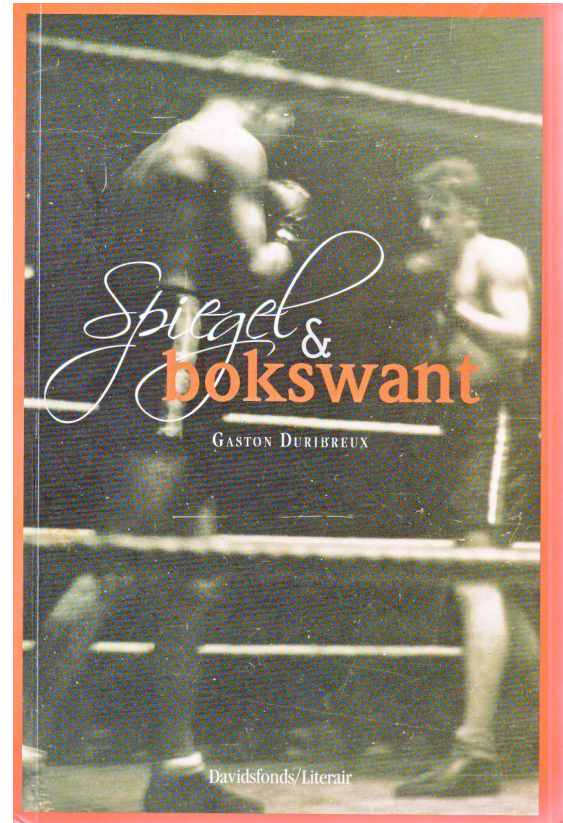
Dirk Beirens

Naar aanleiding van het verschijnen in 2009 van Gaston Duribreux' boksroman, **Spiegel & bokswant**, heb ik me even verdiept in de plaatselijke historie van het boksen. Aangezien de tijd beperkt was en ik slechts over weinig bronnen (geen archief) beschikte, opteerde ik voor een kort algemeen overzicht.

1.1 Gaston Duribreux, Spiegel & bokswant Boksen. Voor sommigen is het een barbaarse, primitieve sport, anderen zien het als een heilzame uitlaatklep voor aangeboren agressie. Het is een sport die fascineert en inspireert, ook voor schrijvers: Ernest Hemingway, George Bernard Shaw, Arthur Conan Doyle, Roberto Bolaño, Lord Byron en zelfs Franz Kafka – allen hebben ze zich over de bokssport gebogen.

Spiegel & bokswant, een psychologische boksroman – enig in Vlaanderen - van de Oostendse hotelier-schrijver Gaston Duribreux (1903-1986), verscheen pas in 2009 bij Davidsfonds/Literair. In de proloog schetst zoon Paul Duribreux, zelf auteur en beoefenaar van de martiale ("krijgshaftige") kunsten, hoe het manuscript tientallen jaren "verborgen" bleef en hoe hij onder de indruk was van het observerende inlevingsvermogen van zijn vader. Een jonge bokser zwerft een etmaal lang door het Oostende van net na de oorlog, door twijfel verscheurd. 's Avonds moet hij immers een belangrijke wedstrijd uitvech-

ten, maar die ochtend heeft hij zijn sterven-

de vader beloofd dat niet te zullen doen... Dit meeslepende verhaal, dat zo authentiek mogelijk gepresenteerd wordt, met alle littekens van de tijd, wordt verlucht met oorspronkelijke illustraties over de bokssport en gaat vergezeld van een informatieve inleiding.

1.2 Toespraak (verkort) naar aanleiding van de presentatie van het boek en de opening van de tentoonstelling over "boks" in de exoruimte van de Oostendse bibliotheek
Kris Lambert

"Zij leken op twee vuistvechters, die de uiterste graad van uitputting bereikt hebben

en elkaar in een lome droom, met schier
onderzeese bewegingen te lijf gaan”

Een zin uit de beschrijving van het uitput-
tingsgevecht tussen twee jongeren, een ver-
zetsman en een Vlaamse SS'er in Gaston
Duribreux' "De zure druiven", zijn WOII-
roman uit 1952.

Op een boksaffiche van 04.08.1936 (zie
illustratie) nodigt promotor, soms ook ge-
noemd matchmaker of kampmaker Theo
Vanhaverbeke de boksliefhebbers in drie
talen uit naar de Oostendse velodroom.
Boks en wielrennen daar blogde kunstpaus

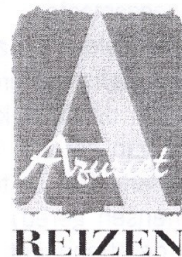
Jan Hoet het volgende over: in wielrennen
en in het boksen kan je je niet verbergen.
Daar kan je niet liegen. Eén seconde onop-
lettendheid, één seconde verzwakking en je
ligt eruit. Koers en boks, dat is overleven.

(wordt vervolgd)

GENIET MET AZURIET!

Reisbureau voor alle touroperators,
vlieg-, trein-, bootticketten.

*Waar service en dienstbaarheid
geen ijdel woord is!*

Torhoutsesteenweg 449
Hoek Kastanjelaan
8400 Oostende
Tel. 059 51 49 51

Openingsuren

Maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en
vrijdag: 9 tot 12 en 14 tot 18 uur.

Zaterdag: 9.30 tot 12 uur.

Oostende voltooit zijn maritieme poort

Marc Loy

.De werken aan de bouw van de westelijke dam zijn gestart. Meteen het sluitstuk van de nieuwe en veiliger haventoeegang voor schepen tot 200 meter lang. De twee stenen dammen die in 2012 moeten klaar zijn, vormen Oostende's maritieme poort op de wereld in de 21ste eeuw. En samen met het groeistrand moeten ze het stadscentrum beveiligen tegen 1000-jarige stormen. Kostenplaatje voor de havendammen is 54.230.000 euro, exclusief BTW. Inclusief toeristische attractie.

De bouw van de westelijke dam is qua spektakelgehalte een volwaardig alternatief voor het wegvallen van de constructie van de windmolensokkels van C-power op de oosteroever. Ten laatste tot het voorjaar 2012 zullen Oostendeaars en toeristen de 'droge' en 'natte' werkzaamheden van op de dijk of het staketsel van dag tot dag kunnen volgen én becommentariëren. In de voorbije maanden waren er al de voorbereidende operaties: het graven van een meer noordelijk gelegen bredere en diepere toegangs- en havengeul en het storten van een onderzeese grindlaag. Maandag werd dan de herashekkens geplaatst die vanaf nu tot het einde van de werken het zeewaarts gedeelte van het Klein en noodstrand tot aan de tweede strandhoofd ter hoogte van de Louisastraat voor het publiek tot verboden terrein maakt. De voet van de dam vertrekt hellend vanaf de zeedijk ter hoogte van de Platformstraat en komt niet boven het niveau van het groeistrand uit en loopt met een knik tot 700 meter ver in zee..

Over zinkstukken en HARO-blokken

Tot eind dit jaar zullen grote zinkstukken, bestaande uit geotextiel met een beschermend bindsel bovenop van rijshout, op de toekomstige dambodem bovenop de grindlaag worden gelegd of afgezonken om te beletten dat de stroming later de dam zou ondergraven. De zinkstukken of rijshoutmatten worden bij laag water op het Klein Strand zinkklaar gemaakt en tot aan de knik in de dam ook 'droog' geplaatst en met stortstenen geballast. Zeewaarts gebeurt de

plaatsing van die matten vanaf de laagwaterlijn met behulp van pontons van waarop met een kraan ook de stortstenen op de mat worden gedumpt. In totaal moeten zo'n 105.000 vierkante meter zinkstukken de 2 dammen onder water stabiliseren.

Hierop aansluitend wordt de dam opgebouwd uit een kern van kleinere stortsteen en grotere voor de berm, de filter- en deklaag. Die stortstenen variëren in gewicht tussen de 0,3 en 6 ton en worden over water en met vrachtwagens aangevoerd uit steengroeven in het Doornikse en uit het Engelse Cornwall. Alles samen goed voor 810.000 ton. Aan de zeezijde komt er zoals bij de oostelijke dam een dubbele laag van 15 ton zware haroblokken om de (storm)golven te breken. Ir. Jan Goemaere celhoofd Havens & Districten Kust van Maritieme Toegang: „Net zoals de bouw van de oostelijke dam die nu al tot op 5 meter boven de laagwaterlijn uitsteekt en tot op 100 meter van de kop gevorderd is, wordt er ook bij de westelijke dam 7 op 7, dag en nacht gewerkt. De bouw van de dammen door THV Stene Twins met als aannemers Dredging International, Depret, en Herbosch-Kiere op een hoogte van 6 meter boven de laagwaterlijn moet ten laatste klaar zijn in april 2012. Het kan vroeger, veel hangt af van de weersomstandigheden.”

Minimale overlast

De bouw van de oostelijke dam aan de Halve Maan zorgt voor weinig overlast. Maar de westelijke dam komt tegen het drukke oude stadscentrum en de AlbertI-promenade (zeedijk) te liggen. „We zullen de overlast in het stadscentrum tot een minimum beperken” zegt Jan Goemaere. „Alleen het materiaal voor de zinkstukken wordt over de weg aangevoerd. Alle stortstenen worden vanuit het Vuurtorendok en het Zeewezendok via haven en zee met pontons aangevoerd die op het Klein strand zullen stranden om dan verder met kipdumpers naar de in opbouw zijnde dam te worden gereden. Ook de haroblokken die op de C-Power kade staan gestationeerd, worden

over het water aangevoerd. In totaal worden 5.100 stuks HARO-blokken geplaatst aan de zeezijde van beide dammen. Om de omwonenden zo weinig mogelijk te storen in hun nachtrust zoeken we nu naar een oplossing om 's nachts de geluidssignalisatie bij achteruitrijden van de dumpers door een andere 'stil' systeem te vervangen." De dammen moeten een hoogte bereiken van +6 meter TAW en in een volgende fase afgewerkt worden tot +7 meter TAW. De architecturale afwerking met een wandel- en fietswegdek en dijkmeubilair is momenteel nog in planfase", besluit Goemaere.

Foto 1 : Een beeld dat we de komende jaren ook ter hoogte van het Zeeheldenplein (Zeeliedenmonument) vaak zullen zien. Op de kop van de oostelijke dam, enkele honderden meters ver in zee, voeren dumpers HARO-blokken en stortstenen (op beide dammen samen 810.000 ton) aan. Per week vordert de dam daar ca. 20 meter. (fotoML)

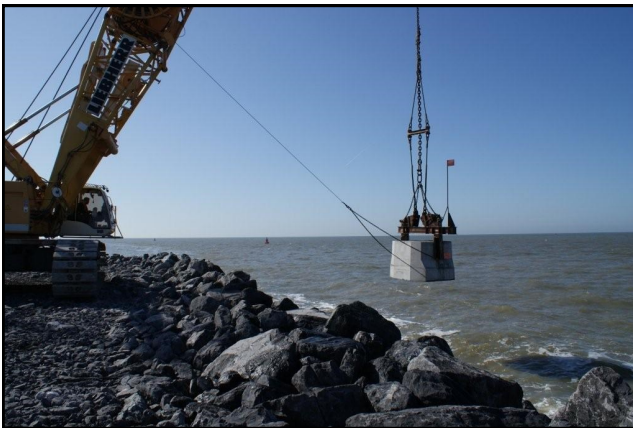

Foto 2: Grote zinkstukken, in het totaal voor 105.000 vierkante meter, uit geotextiel met een beschermende bindsel bovenop van rijshout (wiepen) worden op de Halve Maan geassembleerd en zijn bestemd voor de oostelijke dam. Dergelijke taferelen zien we binnenkort ook op het Klein strand. (fotoML)

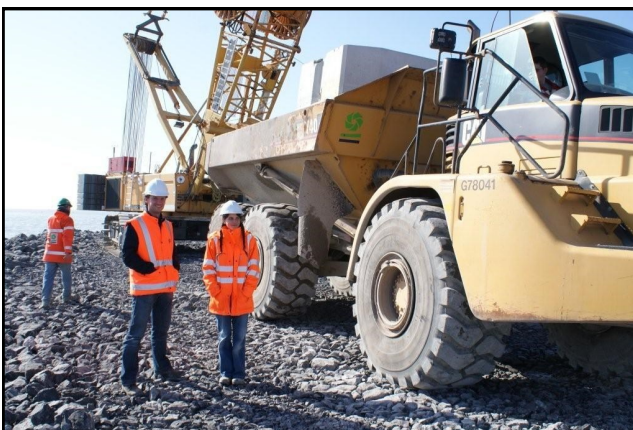

Foto 3 Anthony Annicaert en ing. Stephanie Beyen, toezichters der werken van de afdeling Maritieme Toegang, naast de indrukwekkende kipdumper die twee van de 5.100 HARO-blokken op de al ver gevorderde oostelijke dam aanvoert. (fotoML)

Oudste mariene laboratorium van de wereld

Marc Loy

Wereldprimeur voor Oostende:

Het allereerste zeeonderzoeksstation van de wereld kwam er in onze stad al in 1843. De Leuvense hoogleraar Pierre-Joseph Van Beneden startte een bescheiden mariene laboratorium dat onderdak vond in de gebouwen van een voormalige oesterkwekerij amper goede 1³⁰⁰ meter van het VLIZ.

Zonder de te verwachten chauvinistische reacties van onze Noordzeebuurlanden mag Oostende uitpakken met de wereldprimeur dat het allereerste zeewetenschappelijke onderzoeksstation op amper ca. honderd meter van het huidige Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) gelegen was.

Alle eer komt toe aan de Leuvense professor Pierre-Joseph Van Beneden (1809-1894) die in de oesterkwekerij van zijn schoonbroer Auguste Valcke-Deknuyt ruimte kreeg om zijn wetenschappelijke apparatuur op te stellen.

Vandaag is de locatie te situeren onder het wateroppervlak van de later verbrede havengeul. „Een ideale locatie omdat veel onderzoeksmateriaal voor het mariene laboratorium zo voor het grijpen lag: de oesters van de kwekerij, de vissersvaartuigen op wandelafstand. Altijd was er voldoende studiemateriaal voor handen”, zegt Jan Seys van het VLIZ.

Professor Van Beneden had eerder al naam gemaakt met zijn onderzoek naar de levenscyclus van de lintworm. In zijn zeelaboratorium bestudeerde hij later het bestaan van parasitaire wormen bij vissen maar had hij ook veel interesse voor zee-

zoogdieren.

De cirkel is rond

Met zijn bescheiden opzet in Oostende, dat hij zelf ‘Laboratoire des Dunes’ noemde, heeft P.-J. Van Beneden de basis gelegd voor een lange traditie van mariene instituten in Oostende en was hij als mariene onderzoeker zijn tijd vooruit, want pas in 1859 ontstond een gelijkaardig station in het Bretoense Concarneau. Later gevolgd door gelijkaardige, 19de eeuwse initiatieven in Arcachon, Sebastopol, Napels en Wimereux en Den Helder.

Tegen de gevel van de VLIZ-bib onthulden VLIZ-directeur Mees en gedeputeerde Decorte

Een gedenkplaat n.a.l.v. de jaarlijkse open ledendag van het VLIZ om de historische ontdekking te memoreren. „De cirkel is rond”, stelt Jan Mees. „Waar professor Van Benden meer dan 160 jaar geleden heel bescheiden begon, situeert zich vandaag in de voormalige pakhuizen langs de Wandelkaai de Inovocean Site met het VLIZ, het IOC Project Office for IODE van de Unesco, de Marine Board en het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer.

ANNE MARIE POLLET (31.07.1956 – 13.06.2010)

Kunsthistorica Anne Marie (zonder streepje!) was één van de 14 stichtende leden van gidsenkring Lange Nelle (°1988). In de aanvangsfase verzorgde zij de verslagen van de bestuursvergaderingen - alle gidsende leden vormden toen samen het bestuur. In 1989 maakte het bestuur haar huwelijk mee. Tijdens de tweede (1991-1992) en derde (1996-'97) gidsencursus gaf zij als deskundige de lessen kunstgeschiedenis over de Oostendse kunstenaars, het SMSKO en het PMMK. Daarna nam ze wat gas terug om zich onder meer bezig te houden met de opvoeding van haar twee zonen. Anne Marie herinner ik me als een heel vriendelijke collega-gids die met veel enthousiasme over kunstenaars en de kunstwereld kon vertellen en daarover bij-

dragen schrijven onder andere in Embryo van de Kunstkring De Peperbusse. Ze was oprecht geïnteresseerd in waar je mee bezig was. Vaak groette ik haar in de Oostendse bibliotheek Kris Lambert waar ze assistent-dienstleider was. Een week voor haar plotse overlijden had ik met haar nog een fijne babbel over thuis en werk aan het door ons beiden gefrequenteerde bankfiliaal.

Dag Anne Marie, moge je gelukkig zijn aan de Andere Kant.

Dirk Beirens

MORDAN

NATUURVLEES DOBBELAERE
Christinastraat 69 - 8400 OOSTENDE

Tel. 059/50 52 45 - Fax: 059/50 07 85

e-mail: denatuurwinkelmordan@skynet.be

(400 m² verkoopsruimte)

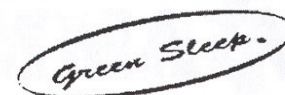
Openingsuren: 9.00 H. - 18.30 H.
Ook op zaterdag. Zondag gesloten

*De Natuurlijkste
zaak van de kust!*

**GREEN
SLEEP**

100% "NATUURLIJK"
SLAAPCOMFORT
(200 m² toonzaal, 1e verdieping)

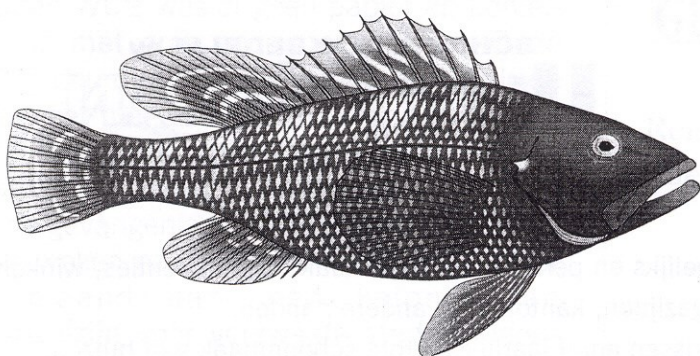
Dieetvoeding, VERSE natuur-, vegetarische en biologische voeding.
Hormonenvrij vlees (vzw. Plattelandsontwikkeling)
Voedingssupplementen en sportvoeding. Natuurlijke cosmetica.
150 kruidenpreparaten uit eigen labo!

DESKUNDIG ADVIES VAN 4 PARAMEDICI EN HERBORIST

ZEEVIS GROOT- EN KLEINHANDEL

***Van Haudt Patrick -
Van de Wynckel Christa***

Vismijn 107 - 8400 Oostende
Delphin Depuydtstraat 8 - 8470 Gistel
Tel. Vismijn (059) 32 19 95 - Fax (059) 33 19 95

OPENINGSUREN

Maandag - Dinsdag - Woensdag 8 - 16u

Donderdag: 8 - 13u

Vrijdag: 8 - 16u

Zaterdag: 8 - 13u

Zondag: Sluitingsdag

Op feestdagen open tot de middag